

тази? Ако този човѣкъ следва университетъ, но този университетъ не е далъ нищо за неговото облагородяване, каква връзка може да има той съ университета? Много младежи влизатъ въ университета като здрави грънци, а излизатъ мапукани грънци. И обратното е вѣрно: много младежи влизатъ въ университета като неопечени грънци, а излизатъ хубаво опечени грънци. Онѣзи, които излизатъ отъ университета като хубаво опечени грънци, тѣ иматъ високи идеали, тѣ разбиратъ смисъла на живота. Човѣкъ трѣбва да разбира живота; той трѣбва да знае, че веднѣжъ дошълъ на земята, дадена му е задача, която трѣбва правилно да реши. Задачата на човѣка не седи само въ това, да яде, да се облича, да учи, да се моли, да играе, да се смѣе. — Не, човѣкъ трѣбва да работи. Азъ взимамъ думата „работа“ като най-възвишеното нѣщо въ свѣта. Ако не знае, какъ да работи, човѣкъ трѣбва да се труди. Ако не знае да се труди, той трѣбва да се мжчи. Ако не знае да се мжчи, той ще бѣде осъденъ на смъртъ. Ако не знае, какъ да умира, най-после той ще изчезне. Най-страшното нѣщо за човѣка е изчезването му отъ свѣта. Да умре човѣкъ не е толкова страшно, колкото да изчезне. Мнозина мислятъ, че като умре човѣкъ, всичко е свършено съ него. — Не, съ смъртъта на човѣка не се свършва всичко. Когато търговецъ фалира, намира се въ състояние на смъртъ: капиталитѣ нѣма, стоката му разграбватъ и разпродаватъ, него изпжждатъ навънъ, голъ и босъ, измжчватъ го, затварятъ магазина му, унищожаватъ името, фирмата му, но той все още остава да се мжчи, да изживява своята неразумность, своето неправилно разбиране и използуване на живота. Това състояние на човѣка, когато душата му се намира при оскъдни срѣдства за съществуване, когато изгубва всичко, и отъ него остава само едно голо съзнание, само едни сухи кости, азъ наричамъ смъртъ.

Съвременнитѣ хора търсятъ нѣщо, но не знаятъ, какво. Тѣ трѣбва да знаятъ, каква задача имъ предстои да решаватъ. Нѣкои проповѣдватъ, че трѣбва да се вѣрва въ Бога. Това е много общо казано. Кой трѣбва да вѣрва? — Ученикътъ. Той не може да свърши училище, ако не вѣрва. Ученикътъ трѣбва да вѣрва, че ще свърши гимназия, университетъ. Но само съ вѣра въпросътъ не се решава. Той трѣбва да учи, за да придобие нужното знание. Като придобие това знание, той трѣбва да го приложи въ живота. Всички проповѣдници говорятъ за вѣрата, но какви условия сж не-